

REGLEMENTAREA RĂSPUNDERII PENTRU INFRAȚIUNILE CONTRA FAMILIEI ȘI MINORILOR ÎN LEGILE PENALE ALE GERMANIEI, OLANDEI ȘI ELVEȚIEI

Elizaveta CARNAUHOV

Catedra Drept Penal și Criminologie

This article researches in a comparatively the settlement of the penal accountability for the crimes against the family and minors, according to German, Dutch and Swiss penal laws. Among other things, the improvement of the similar dispositions from the Criminal Code of Republic of Moldova, following the most successful examples of juridical elevation of those three countries legislation, is recommended. Ahead of all it is underlined the proposal of fusing the components from art.202 and 203 of the Criminal Code of Republic of Moldova, according to the example assured by the German legislator at §170 from the German Criminal Code.

În Codul penal german (în continuare – CPG) [1], similar Capitolului VII „Infrațțiuni contra familiei și minorilor” din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova este Titlul doisprezece „Faptele infracționale împotriva stării civile, căsătoriei și familiei” din Partea Specială.

Astfel, norma cu care debutează Titlul specificat este §169 „Încălcarea statutului personal” din Codul penal german. Această normă stabilește răspunderea pentru substituirea copilului, sau pentru prezentarea informațiilor false privind starea civilă către organele competente care țin registrele actelor de stare civilă, sau pentru tănuirea informațiilor privind starea civilă.

Observăm că modalitățile normative ale faptei incriminate prezintă un grad prejudiciabil diferit (diferit în accepțiunea dreptului penal autohton): pe de o parte, substituirea copilului, iar, pe de altă parte, prezentarea informațiilor false privind starea civilă către organele competente care țin registrele actelor de stare civilă sau tănuirea informațiilor privind starea civilă. În acest context, trebuie de menționat că în Codul penal al Republicii Moldova din 1961 se prevedea, în art.113, răspunderea pentru răpirea sau substituirea unui copil străin. Altfel spus, după gradul de pericol social, substituirea unui copil străin era pusă pe același plan cu răpirea unui copil străin. În proiectul Codului penal al Republicii Moldova, răpirea unui om (inclusiv săvârșită cu bună-știință asupra unui minor) și, respectiv, substituirea unui copil străin, erau prevăzute de norme distincte: art.161 (lit.d) alin.(2) și, respectiv, art.162 [2]. În legea penală în vigoare a Republicii Moldova nu mai există o incriminare *nomen juris* privitoare la fapta de substituire a unui copil străin. Actualmente, această faptă se consideră modalitate faptică a răpirii unei persoane, în prezența circumstanței agravante prevăzute la lit.d) alin.(2) art.164 CP RM, vizând săvârșirea infracțiunii cu bună-știință asupra unui minor.

În legea penală germană se atestă o situație de altă natură. Or, răspunderea pentru răpirea minorilor este prevăzută la §235 CPG, în Titlul optsprezece „Faptele infracționale împotriva libertății persoanei” din Partea Specială. Deci, conform legii penale germane, substituirea copilului nu este o modalitate a răpirii minorului. Mai mult, substituirea copilului are un alt obiect juridic generic decât cel al răpirii minorului. De asemenea, comparând sancțiunile de la §169 și §235 CPG, remarcăm că legiuitorul german a considerat că răpirea minorilor are un grad prejudiciabil mai sporit, în comparație cu cel al substituirii copilului.

În conformitate cu §170 CPG, se sancționează fapta de încălcare a obligației de întreținere. Se poate afirma că această normă prezintă similarități cu art.202 „Eschivarea de la plata pensiei alimentare sau de la întreținerea copiilor” și cu art.203 „Eschivarea de la acordarea ajutorului material părinților sau soțului” din Codul penal al Republicii Moldova. Totuși, în comparație cu articolele nominalizate din legea penală autohtonă, §170 CPG denotă avantaje sesizabile:

1) evită cazuistica inutilă, deoarece nu în câteva norme penale, dar în una singură se stabilește răspunderea pentru încălcarea obligației de întreținere. În această ordine de idei, consemnăm că, încă în 2002, S.Brînză și Gh.Ulianovschi, referindu-se la starea de lucruri din legislația penală a Republicii Moldova, menționau: „Considerăm că la ora actuală nu mai este prin nimic justificată existența a două norme penale separate care să reglementeze răspunderea pentru încălcarea îndatoririi de a acorda suport material persoanei îndreptățite la întreținere” [3];

2) în loc de sintagma ambiguă „eschivarea cu rea-voință” (care este specificată în art.202 și 203 CP RM) conține mențiunea că eschivarea creează pericol pentru nivelul de viață al victimei. Ceea ce demonstrează o mai multă precizie. În acest plan, modelul german ar putea fi adaptat rigorilor legii penale autohtone. Or, această

posibilitate este facilitată și de existența Hotărârii Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a minimumului de existență, nr.902 din 28.08.2000 [4];

3) stabilește, ca circumstanță agravantă, încălcarea obligației de întreținere a unei femei gravide, dacă aceasta a determinat-o să-și întrerupă sarcina. În mod regretabil, o astfel de agravantă lipsește în art.203 CP RM (în ipoteza în care victima infracțiunii corespunzătoare este soția făptuitorului). Mai mult, fosta soție a făptuitorului (chiar dacă se află în perioada sarcinii) nu poate fi victima infracțiunii prevăzute la art.203 CP RM. Aceasta deși, conform lit.a) art.83 din Codul familiei al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 26.10.2000 [5], dreptul de a pretinde întreținere de la fostul soț pe cale judecătorească îl are fosta soție în timpul gravidității.

În concluzie, urmând modelul §170 CPG, recomandăm ca articolul, care va substitui art.202 și 203 CP RM, să aibă următoarea dispoziție:

„(1) Eschivarea de la obligația de întreținere între membrii familiei, stabilită prin hotărâre a instanței de judecată, dacă nivelul de viață a victimei nu corespunde minimumului de existență ...

(2) Aceeași faptă săvârșită cu bună-știință asupra unei femei gravide, care a determinat victima să-și întrerupă sarcina...”.

Potrivit §171 CPG, se incriminează fapta de încălcare grosolană a obligației de ocrotire și educare a persoanei care nu a atins vârsta de 16 ani, ce creează pericol pentru dezvoltarea fizică sau psihică a acestei persoane ori o determină să adopte un mod criminal de viață sau să practice prostituția.

În Codul penal al Republicii Moldova nu există un analog al unei asemenea prevederi normative. Anumite tangențe se întrevăd cu alin.(2) art.208 CP RM, conform căruia se sancționează părinții, pedagogii sau alți ocrotitori legali ai copilului, care îl atrag la activitatea criminală, fie îl instigă la săvârșirea infracțiunilor sau îl determină să săvârșască unele fapte imorale (cerșetorie, jocuri de noroc, desfrâu etc.). În același timp, §171 CPG comportă afinități cu alin.2 art.170 din Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova, în conformitate cu care e stabilită răspunderea pentru neîndeplinirea cu rea-voință sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligațiilor de întreținere, educație și instruire a copiilor, care este urmată de lipsa de supraveghere a copiilor, de vagabondaj, cerșetorie, precum și de consumul de către aceștia a drogurilor și a altor substanțe psihotrope, a băuturilor alcoolice sau de săvârșirea de către aceștia a unei fapte socialmente periculoase.

În legătură cu aceasta, putem observa întrepătrunderea sferelor de incidență a alin.(2) art.208 CP RM și a alin.2 art.170 al Codului cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova. Ceea ce implică riscul comiterii unor erori judiciare. În același timp, nu putem sprijini recepționarea pe solul normativ autohton a sintagmei de tipul „încălcare grosolană”, utilizată în §171 CPG. La estimarea încălcării, dacă este sau nu grosolană, nu este exclus să se admită interpretarea extensivă defavorabilă, adică să se încalce principiul legalității.

§172 CPG stabilește răspunderea pentru bigamie, *alias* pentru încheierea căsătoriei de către o persoană aflată în căsătorie sau pentru încheierea căsătoriei cu o persoană aflată în căsătorie.

În Codul penal al Republicii Moldova nu putem identifica nici un corespondent al acestei norme. De menționat că nu a fost reînscriminată fapta prevăzută la art.212 „Încălcarea legilor cu privire la înregistrarea actelor stării civile” din Codul penal al Republicii Moldova din 1961, în conformitate cu care se prevedea răspunderea pentru ascunderea împrejurărilor care împiedică încheierea căsătoriei sau pentru comunicarea organelor stării civile a unor date vădit mincinoase.

Titlul doisprezece „Faptele infracționale împotriva stării civile, căsătoriei și familiei” al Părții Speciale a Codului penal german îl încheie §173 „Concubinajul între rude”. Această normă este apropiată după conținut cu art.201 CP RM, care sancționează fapta de incest.

Totodată, sunt consemnabile unele diferențe dintre cele două norme confruntate:

- 1) §173 CPG este alcătuit din trei alineate, iar art.201 CP RM nu este divizat în alineate;
- 2) în §173 CPG, concubinajul cu rudele descendente este sancționat mai aspru decât concubinajul cu rudele ascendente sau concubinajul dintre frați și surori. În art.201 CP RM nu se face o astfel de diferențiere;
- 3) în §173 CPG se precizează că răspunderea penală pentru concubinajul cu rudele ascendente se aplică și în cazul în care relațiile de rudenie au încetat. Conform art.201 CP RM o astfel de tălmăcire nu ar fi posibilă, deoarece ar însemna o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale;
- 4) §173 CPG cuprinde o clauză de impunitate, conform căreia rudele descendente, precum și frații și surorile, nu sunt trase la răspundere potrivit acestei norme dacă, la momentul săvârșirii infracțiunii, nu au atins vârsta de 18 ani. Art.201 CP RM nu reglementează o asemenea ipoteză. Totuși, potrivit art.93 „Liberarea de pedeapsă a minorilor” din Codul penal al Republicii Moldova, există posibilitatea absolvirii de pedeapsă a persoanei având vârsta între 16 și 18 ani, care a săvârșit incestul.

Bineînțeles, nu doar în Titlul doisprezece al Părții Speciale a Codului penal german se prevede răspunderea pentru faptele infracționale care, într-un fel sau altul, aduc atingere relațiilor sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorilor. Astfel, foarte detaliat se reglementează răspunderea pentru atingerile aduse inviolabilității sexuale a minorilor: acțiunile sexuale săvârșite asupra persoanelor aflate sub tutelă (§174 CPG); acțiunile sexuale săvârșite asupra copiilor (§176 CPG); acțiunile sexuale grave săvârșite asupra copiilor (§176a CPG); acțiunile sexuale săvârșite asupra copilului, care au dus la moartea acestuia (§176b CPG); complicitatea la acțiunile sexuale săvârșite de minori (§180 CPG); acțiunile sexuale săvârșite asupra minorilor (§182 CPG)¹; practicarea prostituției, creându-se pericol pentru moralitatea tinerilor (§184b CPG).

Totodată, pune în gardă definiția formulată la alin.2 §184c CPG, conform căreia prin „acțiuni sexuale săvârșite asupra unei alte persoane” trebuie înțelese doar acele acțiuni ce se comit în privința persoanei care poate înțelege cele săvârșite. Rezultă că, dacă acțiunilor sexuale e supus un minor având vârstă fragedă sau un minor care, datorită stării sale, nu poate percepe adecvat cele săvârșite asupra lui, răspunderea penală poate fi aplicată numai dacă au suferit atingere viața, sănătatea, libertatea minorului sau alte asemenea valori sociale. O astfel de accepție o considerăm excesiv de liberală și nu o putem accepta pentru implementare în legea penală a Republicii Moldova.

Remarcabil este că, în conformitate cu §236 CPG, e prevăzută răspunderea pentru traficul de copii. Această normă este apropiată în unele privințe de art.206 „Traficul de copii” din Codul penal al Republicii Moldova.

În concluzie, putem afirma că, în numeroase cazuri, reglementările privind faptele infracționale contra familiei și minorilor din Codul penal german comportă similitudini cu reglementările corespunzătoare din legea penală moldovenească. Un model de elevație juridică, demn de recepționare de legiuitorul moldovean, este §170 CPG, care stabilește răspunderea pentru încălcarea obligației de întreținere. Totodată, maniera de reglementare a infracțiunilor contra familiei și minorilor, promovată de legiuitorul german, nu întotdeauna generează această oportunitate de recepționare. În acest sens, ca exemplu prezentăm utilizarea, în §171 CPG, a expresiei echivoce „încălcarea grosolană”, precum și modul de definire cu totul inacceptabil a conceptului „acțiuni sexuale săvârșite asupra unei alte persoane”.

Judecând după denumire, Titlul XIII „Infracțiuni contra stării civile” din Cartea a doua a Codului penal olandez (în continuare – CPO) [6] reprezintă analogul Capitolului VII „Infracțiuni contra familiei și minorilor” din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova. Dar există oare și o asemănare după conținut între cele două compartimente comparate?

Titlul XIII din Cartea a doua a Codului penal olandez îl alcătuiesc trei norme: art.236, art.237, art.238. Conform art.236 CPO, se incriminează fapta de denaturare a informației privind starea civilă a unei alte persoane, în special a informației privind originea acesteia. În legea penală autohtonă nu există un corespondent al acestei norme. În general, confecționarea unui document oficial fals e sancționată conform art.361 CP RM. Răspunderea se agravează, dacă produsul infracțiunii prevăzute la art.361 CP RM îl constituie un document de importanță deosebită (lit.c) alin.(2)). În acest sens, importanță deosebită are oricare document privind starea civilă a persoanei (de exemplu, certificatul de naștere).

În corespundere cu art.237 CPO, se prevede răspunderea pentru bigamie. De menționat că, spre deosebire de incriminarea similară din legea penală germană, art.237 CPO prevede că răspunderea se agravează în cazul în care cel căsătorit, care încheie o altă căsătorie, ascunde de partenerul său că deja este căsătorit.

În fine, potrivit art.238 CPO, e sancționată fapta acelei persoane care, nefiind căsătorită anterior, intră în căsătorie ascunzând vreun impediment la căsătorie. Totodată, acest articol conține o precizare nelipsită de importanță: că răspunderea poate fi aplicată numai dacă căsătoria va fi declarată nulă în temeiul prezenței impedimentului respectiv la căsătorie.

Cu siguranță, această prevedere legală prezintă originalitate, mărturisind despre preocuparea legiuitorului olandez pentru ocrotirea eficientă a căsătoriei. Este necesar a consemna că, în Proiectul Codului penal al Republicii Moldova, Capitolul VII „Infracțiuni contra familiei și minorilor” din Partea Specială debuta cu art.208 „Tănuirea circumstanțelor care împiedică încheierea căsătoriei” [7]. În studiul lor de referință, S.Brînză și Gh.Ulianovschi au susținut adoptarea unei asemenea norme [8]. Totuși, inițiativa dată nu a găsit sprijinul necesar, astfel încât legea penală în vigoare a Republicii Moldova nu conține nici o prevedere care ar incrimina tănuirea circumstanțelor care împiedică încheierea căsătoriei. Astfel că singura posibilitate care rămâne este aplicarea răspunderii conform art.361 CP RM pentru folosirea unui document oficial fals, în ipoteza depunerii declarației de căsătorie care conține informații false vizând impedimentele la căsătorie. Or, conform alin.(2) art.10 al Codului familiei al Republicii Moldova, în declarația de căsătorie viitorii soți trebuie să indice că nu există nici un impediment legal la căsătorie.

¹ §182 CPG se deosebește de §176 CPG prin vârsta victimei infracțiunilor corespunzătoare: până la 14 ani (în cazul infracțiunii prevăzute la §176 CPG); de la 14 până la 16 ani (în cazul infracțiunii prevăzute la §182 CPG).

În Cartea a treia a Codului penal olandez se prevede răspunderea pentru delictele legate de starea civilă (Titlul IV). Acestea au un grad prejudiciabil mai redus, în comparație cu cel al infracțiunilor contra stării civile.

Titlul IV din Cartea a treia a Codului penal olandez este alcătuit din doar două norme: art.448 și art.449. Conform art.448 CPO, este prevăzută răspunderea persoanei care nu-și îndeplinește obligația legală de a înregistra nașterea sau moartea la funcționarul public de la oficiul stării civile. În legea penală autohtonă nu există un corespondent al acestui articol. Parțial, art.448 CPO își descoperă similaritatea în raport cu art.184¹ din Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova, care prevede răspunderea pentru nerespectarea fără motiv întemeiat de către părinți sau persoanele care îi înlocuiesc a termenului de depunere în secțiile oficiului stării civile a declarației cu privire la naștere.

Conform art.449 CPO, se sancționează preotul care, înainte de a primi dovada părților că căsătoria lor a fost perfectată de un funcționar public de la Secția de înregistrare a actelor stării civile, efectuează ceremonia oficială de încheiere a căsătoriei. O normă asemănătoare nu există în Codul penal al Republicii Moldova. În același timp, potrivit alin.(2) art.2 al Codului familiei al Republicii Moldova, numai căsătoria încheiată la organele de stat de stare civilă generează drepturile și obligațiile de soți prevăzute de Codul familiei.

Și în alte titluri ale legii penale olandeze se conțin reglementări referitoare la faptele care, într-un fel sau altul, aduc atingere relațiilor sociale privind conviețuirea în cadrul familiei și dezvoltarea minorilor. Astfel, în Titlul XIV al Cărții a doua, în art.244, 245, 249, 250 și 253, se incriminează faptele împotriva moralității publice, săvârșite asupra minorilor. În special, conform art.253 CPO, se stabilește răspunderea pentru o infracțiune care are trăsături comune cu traficul de copii, prevăzut la art.206 CP RM. În Titlul XV al Cărții a doua a Codului penal olandez, în art.256 și 259, se prevede răspunderea pentru abandonarea unui copil. În Titlul XVIII al Cărții a doua a Codului penal olandez, în art.279 și 281, se prevede răspunderea pentru răpirea minorilor.

În concluzie, se poate susține că în Codul penal olandez nu există o concepție unitară cu privire la apărarea familiei și minorilor. Se pune accentul pe asigurarea respectării ordinii de perfectare a actelor stării civile, în special a actelor vizând căsătoria. Conviețuirea în cadrul familiei și dezvoltarea minorilor, ca valori sociale, sunt ocrotite în plan secundar prin reglementările făcând parte din variate titluri ale legii penale olandeze, care au scopul protecției prioritare a moralității publice, a solidarității și sprijinului reciproc între persoane, a libertății persoanei sau a altor asemenea valori.

În Codul penal elvețian (în continuare – CPE) [9], Titlul șase al Cărții a doua poartă denumirea „Infracțiuni și delicta contra familiei”. Alcătuit din cinci articole (art.213, 215, 217, 219 și 220)¹, acest Titlu prezintă anumite asemănări cu Capitolul VII „Infracțiuni contra familiei și minorilor” din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova.

Astfel, art.213 CPE prevede răspunderea pentru incest. Adică, pentru concubinajul cu rudele de sânge pe linie dreaptă sau cu frații ori surorile de sânge sau vitrege.

Putem remarca următoarele diferențe față de art.201 „Incestul” din Codul penal al Republicii Moldova:

1) în art.213 CPE nu e specificat gradul de rudenie între rudele pe linie dreaptă care iau parte la raportul sexual incestuos (așa cum se face în art.201 CP RM), însă se precizează că relevanță, în cazul unor asemenea rude, are numai rudenția de sânge. În acord cu art.201 CP RM, în cazul rudelor pe linie dreaptă, se are în vedere nu doar rudenția de sânge, dar și rudenția asimilată prin adopție;

2) în art.213 CPE, în cazul rudelor pe linie colaterală, sunt nominalizați doar frații și surorile (nu și verii primari, ca în art.201 CP RM). Totuși, conform art.213 CPE, și frații sau surorile vitrege sunt indicate printre persoanele care iau parte la raportul sexual incestuos. În ce privește art.201 CP RM, frații și surorile vitrege nu pot fi considerate participante la raportul sexual incestuos.

Prezintă interes dispoziția de la alin.2 art.213 CPE. Conform acesteia, minorii nu se pedepsesc pentru incest, dacă au fost pervertiți. Este o idee care merită a fi reținută, putând fi realizată în conjunctura art.201 CP RM.

Conform art.215 CPE, se stabilește răspunderea pentru bigamie. Adică, pentru încheierea căsătoriei de către o persoană deja căsătorită sau cu o persoană deja căsătorită. În fond, concepția incriminării bigamiei în legea penală elvețiană nu se deosebește de concepțiile similare din legea penală germană și din legea penală olandeză. Trebuie însă de menționat tratamentul sancționator oarecum distinct: în Codul penal german și în Codul penal olandez pedepsirea bigamiei presupune alternativa dintre închisoare și amendă. În accepțiunea legiuitorului elvețian, o astfel de alternativă nu există: se aplică doar închisoarea.

În altă privință, conform art.217 CPE, este stabilită răspunderea pentru infracțiunea de îndeplinire necorespunzătoare a obligațiilor de întreținere. Adică, pentru neexecutarea obligației juridice familiale de întreținere sau de suport material, deși mijloacele de care dispune făptuitorul îi permite executarea acestei obligații.

¹ Au fost excluse prin abrogare art.214, 216 și 218 CPE.

Observăm că art.217 CPE este conceput după aceleași principii ca și §170 CPG: nu se concretizează categoriile de persoane care reprezintă creditorii în raportul juridic obligațional de întreținere; există o incriminare unitară, conform căreia oricare persoană, având dreptul la întreținere (în conformitate cu normele legislației familiei), apare ca victimă a infracțiunii prevăzute la art.217 CPE. Aceeași concepție trebuie pusă la baza comasării art.202 și 203 CP RM, care prevăd răspunderea pentru eschivarea de la plata pensiei alimentare sau de la întreținerea copiilor și, respectiv, pentru eschivarea de la acordarea ajutorului material părinților sau soțului. Or, potrivit prevederilor Titlului IV din Codul familiei al Republicii Moldova, de dreptul de întreținere beneficiază: părinții, copiii, soții, foștii soți, frații, surorile, nepoții, bunicii, părinții vitregi, educatorii. Din motive obscure, doar în cazul în care de dreptul de întreținere beneficiază copiii, părinții sau soții este posibilă intervenția legii penale. O asemenea discriminare a persoanelor, care necesită întreținere, urmează a fi eliminată, pe calea recepționării modelului legislativ reliefat în art.217 CPE (și în §170 CPG).

În alt context, art.219 CPE incriminează fapta de încălcare a obligațiilor de ocrotire sau educare. Adică, fapta de încălcare a obligațiilor de ocrotire sau educare a minorului ori de îndeplinire necorespunzătoare a acestor obligații, astfel creându-se pericol pentru dezvoltarea fizică sau spirituală a minorului.

Spre deosebire de norma similară din Codul penal german – §171 – art.219 CPE nu conține sintagma „încălcarea grosolană”, pe care am contestat-o mai sus.

Art.219 CPE nu are un corespondent în Codul penal al Republicii Moldova. Deși un asemenea corespondent există în Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova: art.170 „Neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, educație și instruire a copiilor”.

Ceea ce este semnificativ, conform alin.2 art.219 CPE, răspunderea penală se aplică dacă încălcarea obligațiilor de ocrotire sau educare se face din imprudență. Această specificare demonstrează cu pregnanță atitudinea de maximă atenție pe care legiuitorul elvețian o acordă apărării penale a familiei și minorilor.

În fine, art.220 „Luarea minorului” încheie Titlul șase din Cartea a doua a Codului penal elvețian. În fapt, această normă incriminează răpirea unui minor, deoarece prevede răspunderea pentru luarea minorului de la persoana care deține autoritatea parentală sau tutelară, ori pentru refuzul de a-l întoarce pe minor unei asemenea persoane. Corespondentul proximal al art.220 CPE este lit.d) alin.(2) art.164 CP RM, conform căruia se aplică răspunderea pentru răpirea săvârșită cu bună-știință asupra unui minor.

De menționat că art.220 CPE este funcțional doar atunci când victima infracțiunii are vârsta între 16 și 18 ani. Dacă însă vârsta victimei este sub 16 ani, trebuie aplicat alin.2 art.183 „Privațiunea ilegală de libertate sau răpirea” din Titlul patru „Infracțiuni și delikte contra libertății” al Cărții a doua a Codului penal elvețian.

De asemenea, alte titluri din legea penală elvețiană conțin dispoziții incriminatoare care asigură, într-o măsură anumită, apărarea penală a conviețuirii familiei și a dezvoltării minorilor.

De exemplu, conform art.187 din Titlul cinci „Fapte infracționale contra inviolabilității sexuale” al Cărții a doua din Codul penal elvețian, se prevede răspunderea pentru acțiunile sexuale săvârșite asupra copiilor. Art.188 CPE, cuprins de același compartiment, stabilește răspunderea pentru acțiunile sexuale săvârșite asupra copilului, dacă acesta se găsește în dependență față de făptuitor. La fel, conform art.197 CPE, se stabilește răspunderea pentru difuzarea de obiecte pornografice minorilor.

În concluzie, se poate menționa că prevederile în materie din legea penală elvețiană comportă mai multe similitudini cu art.201-210 CP RM, în comparație cu reglementările similare din Codul penal german și Codul penal olandez. În vederea perfecționării legii penale autohtone, merită a fi luate în considerație prevederile art.217 și 219 CPE. Se poate constata că, datorită modului de sancționare și formei de vinovăție manifestate de către făptuitor, apărarea penală a familiei și minorilor are o mai multă consistență în legea penală elvețiană, în comparație cu legea penală moldovenească.

Referințe:

1. Уголовный кодекс ФРГ / Под ред. Серебренниковой А.В. - Москва: Зерцало, 2000.
2. Codul penal al Republicii Moldova. Proiect. - Chișinău: Garuda-Art, 1999, p.77-78.
3. Brînză S., Ulianoschi Gh. Din Proiectul noului Cod penal al Republicii Moldova: considerații vizând prevederile Capitolului VII „Infracțiuni contra familiei și minorilor” // Revista Națională de Drept. - 2002. - Nr.2. - P.9-18.
4. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. - 2001. - Nr.5-7.
5. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. - 2001. - Nr.47-48.
6. Уголовный кодекс Голландии / Под ред. Б.В. Волженкина. - Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.
7. Codul penal al Republicii Moldova. Proiect, p.94.
8. Brînză S., Ulianoschi Gh. Op. cit., p.9-18.
9. Уголовный кодекс Швейцарии / Под ред. Серебренниковой А.В. - Москва: Зерцало, 2000.

Prezentat la 20.11.2007